



Григоренко Андрій Олександрович,
аспірант кафедри криміналістики,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків
e-mail: andreigrigorenko96@gmail.com
ORCID 0000-0001-7563-3660

doi: 10.21564/2414–990x.151.208161

УДК 343.98:17.018.21

ФІЛОСОФСЬКІ І ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ РЕКОНСТРУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Досліджено сутність реконструктивної діяльності як особливого виду діяльності, що має ключове значення для проведення досудового розслідування злочинів. З точки зору філософського і психологічного підходів розглянуто складові досліджуваного поняття, а саме реконструкцію та діяльність. Розглянуто сутність та місце реконструктивної діяльності з криміналістичної точки зору.

Ключові слова: реконструктивна діяльність; реконструкція; реконструктивна рефлексія; діяльність; структура діяльності.

Григоренко А. А., аспірант кафедри криміналістики, Національний юридический університет імені Ярослава Мудрого, Україна, г. Харків.

e-mail: andreigrigorenko96@gmail.com ; ORCID 0000-0001-7563-3660.

Философские и психологические подходы к пониманию реконструктивной деятельности

Исследуется сущность реконструктивной деятельности как особого вида деятельности, имеющей ключевое значение для проведения досудебного расследования преступлений. С точки зрения философского и психологического подходов рассмотрены составляющие исследуемого понятия, а именно реконструкция и деятельность. Рассмотрены сущность и место реконструктивной деятельности с криминалистической точки зрения.

Ключевые слова: реконструктивная деятельность; реконструкция; реконструктивная рефлексия; деятельность; структура деятельности.

Вступ. Реконструктивна діяльність є одним із різновидів діяльності, який має важливе значення не лише для проведення окремих слідчих (розшукових) дій, але й для розслідування кримінальних правопорушень взагалі. Дослідження реконструктивної діяльності є актуальним, оскільки має своїм наслідком можливість більш ефективного проведення розслідування злочинів, притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності та попередження вчинення нових злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Реконструктивна діяльність була предметом дослідження як представників філософії, так і психології. Зокрема, з точки зору філософії складові реконструктивної діяльності досліджували С. П. Шчерба (S. P. Shcherba), В. К. Шедрін (V. K. Shchedrin), О. А. Заглада (O. A. Zhlada), В. Г. Кремень (V. H. Kremen), С. М. Пазиніч (S. M. Pazy nich), О. С. Пономарьов (O. S. Ponomarov), Л. Е. Балашов (L. E. Balashov), Дж. Дьюї (Dz. D'jui), К. Флаш (K. Flash), С. В. Руденко (S. V. Rudenko), И. Т. Касавин (I. T. Kasavin), В. А. Лекторский (V. A. Lektorskiy), А. С. Карпенко (A. S. Karpenko), В. А. Колпаков (V. A. Kolpakov), F. Reinmuth, G. Siegwart, Ch. Tapp. З точки зору психології реконструктивну діяльність досліджували М. Й. Варій (M. J. Varii), Б. А. Сосновский (B. A. Sosnovskij), С. Л. Рубинштейн (S. L. Rubinshtejn), О. В. Киричук (O. V. Kyrychuk), Т. В. Корнилова (T. V. Kornilova), О. М. Краснорядцева (O. M. Krasnorjadceva), Д. Ю. Бала-нев (D. Ju. Balanev), Е. С. Калмикова (E. S. Kalmykova), В. Ю. Шепітько (V. Yu. Shepitko). Проте у працях зазначених учених реконструктивна діяльність та її складові, а саме реконструкція та діяльність, були досліджені частково, у різних аспектах. Тому існує необхідність у комплексному дослідженні реконструктивної діяльності з точки зору філософського і психологічного підходів.

Ураховуючи вищевикладене, **метою статті** є дослідження сутності реконструктивної діяльності з точки зору філософських і психологічних підходів для її більш ефективного застосування під час розслідування кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. Для більш фундаментального розуміння сутності реконструктивної діяльності є доцільним її детальний розгляд. З огляду на двоскладовий характер досліджуваного поняття варто вивчити кожен складовий компонент. Дослідження реконструкції і діяльності як складових досліджуваного предмета має на меті формування більш ґрунтовного розуміння реконструктивної діяльності.

Однією зі складових реконструктивної діяльності є саме діяльність. Вивчення реконструктивної діяльності в аспекті її значення в теорії пізнання та юридичній практиці неможливе без дослідження самої діяльності як такої. Для найбільш повного і всебічного розуміння її сутності проаналізуємо діяльність з точки зору філософських і психологічних підходів.

Діяльність є наскрізним поняттям буття людини. Саме діяльність є одним із основних критеріїв відмежування людини від тварини, яка фактично може вчиняти лише певні дії, спрямовані на пристосування до навколишнього світу. Значення діяльності для людини важко переоцінити, оскільки саме діяльність стає проміжною ланкою між певним суб'єктом (або групою суб'єктів) і об'єктивним світом.

Як слушно стверджують учені, діяльність є специфічною формою активного ставлення людини до світу. Діяльність не означає лише сукупність певних дій (або алгоритмів дій), оскільки вчинення певних дій є властиве навіть тваринам. Одним з основних критеріїв розмежування системи дій і діяльності є зміст дій,

що вчинюються певним суб'єктом. Приміром, тварина реалізує певні дії, проте за змістом вони спрямовані на пристосування до природних умов життя, в той час як людина спрямовує свою діяльність не тільки на пристосування, але й на перетворення природи відповідно до своїх потреб [1, с. 67].

У філософському аспекті діяльність є основою буття. Розуміння соціальної природи людини неможливе без врахування її біологічного походження, що є підставою наявності у суб'єкта діяльності певних потреб. Необхідність у задоволенні потреб є рушійною силою для здійснення людиною діяльності. Безсумнівно, що потреби людини істотно відмінні від потреб будь-яких інших живих організмів, що зумовлено соціальним характером та високорозвиненою свідомістю [2, с. 48].

Таким чином, потреби є рушійною силою для здійснення діяльності, яка в свою чергу має на меті задоволення потреб людини. Тобто зв'язок, що існує між діяльністю та потребами, двосторонній, що свідчить про взаємообумовленість цих понять.

Зв'язок між потребами і діяльністю не лише двосторонній, але й опосередкований, на думку вчених, він виникає за посередництва мети (ціль), засобів та результату. Під метою (ціллю) слід розуміти відображення у свідомості певного об'єкта, що є предметом потреб, на досягнення яких спрямована діяльність суб'єкта. Засоби являють собою сукупність предметів матеріального світу, необхідні для досягнення відповідної мети, а також відповідні способи дії людини. Набір засобів не є універсальним для кожного випадку, оскільки завжди визначається залежно від поставленої мети. Результат діяльності можна визначити як міру досягнення мети (цілі), оскільки мета (ціль) є ідеальним відображенням у свідомості суб'єкта бажаного об'єкта за допомогою ідеального образу. Як наслідок, під час реалізації діяльності фактично неможливо завжди повністю досягти поставленої мети (цілі) через те, що суб'єкт повинен подолати певні перешкоди, що виникають під час фактичної реалізації діяльності [2, с. 51–52].

Досліджуючи діяльність, слід звернути увагу на її суб'єктивну і об'єктивну складову. Суб'єкт виражає внутрішнє, а об'єкт відповідно уособлює в собі зовнішнє. Відповідно до цього поділу можна запропонувати визначення діяльності як форми взаємовідносин речей, під час якої одна з цих речей перетворюється на суб'єкта діяльності, а інші по відношенню до неї набувають статус об'єкта діяльності. Діяльність як форма буття речей виникає лише на стадії живої природи, неживі речі не реалізують жодної діяльності, оскільки вона властива лише високоорганізованим утворенням і пов'язана з процесами відображення інформації та управління [3, с. 499–500].

Також діяльність можна розглядати як поняття, яке у своєму змісті фіксує акт зіткнення цілеспрямованої вільної волі суб'єкта та об'єктивних закономірностей буття. Зв'язки внутрішньооб'єктивних компонентів діяльності (наприклад, зміна властивостей предмета діяльності, трансформація його в продукт) розуміються як ті, що виражають собою фундаментальні закономірності світобудови. Залежно від підходу, у системі діяльності можуть виділятися більш дрібні

елементи, які являють собою диференціацію суб'єктивного компонента. Такими компонентами можуть бути знання суб'єктом програм діяльності, потреби, мотиви, тощо [4, с. 311].

Підсумовуючи, можна дійти висновку, що діяльність має певну структуру, яку умовно можна зобразити у вигляді сполучення вертикальної та горизонтальної структур. До вертикальної структури належать мета, засіб та результат. У цій тріаді мета, що виражається у ідеалах, задачах, планах, програмах, стратегіях, проєктах, мріях, належить до можливої складової діяльності. Результат, що уособлює собою рішення, продукт, ефект, тощо, належить до дійсної складової діяльності. Засоби, які виражаються у способах, методах, прийомах, тактиках, знаряддях, інструментах тощо, є проміжною ланкою між метою та результатом. У більш широкому сенсі засіб є тим елементом структури свідомості, що обумовлює зв'язок між можливою і дійсною складовими. До горизонтальної структури належать суб'єкт, засіб, об'єкт. Зауважимо, що засіб також, як і у вертикальній структурі, забезпечує зв'язок між суб'єктом і об'єктом. Без цього зв'язку між суб'єктом і об'єктом неможлива їх взаємодія. Суб'єкт являє собою внутрішню складову, а саме потреби, здібності, бажання, інтереси, мотиви тощо. Об'єкт уособлює собою зовнішню складову та включає предмет, ознаки, середовище, умови, обставини, обстановку, ситуацію тощо [3, с. 501–503].

Діяльність має також дворівневу психологічну структуру. Дослідники виділяють мікроструктуру та макроструктуру. Мікроструктуру можна умовно поділити на мотив (навіщо робити?), ціль (чому робити?), засіб (чим і як робити?) та результат (що вдалося зробити?). У макроструктурі можна виокремити такі блоки: спонукально-ціннісний (мотиви, цілі), прогностично-проєктивний (прогнозування, вибір, планування), виконавчо-реалізуючий (способи, засоби, результат), оцінно-порівняльний (аналіз, виявлення неузгодженості в результатах і процесі їхнього досягнення) [5, с. 203–204].

З психологічної точки зору, діяльність за своєю сутністю є трискладовою, тобто існує, реалізується та проявляється у трьох площинах, а саме: суб'єкт діяльності, об'єкт (предмет) та зовнішній прояв (різні види активних процесів). Психологічна структура діяльності не є адитивною, тобто сума будь-яких складових не дорівнює більш складному блоку системи, який реалізується за рахунок попередніх, але психологічно має в своєму складі щось якісно нове, цілісне [6, с. 109].

Отже, можна зробити висновок, що під час застосування поняття «реконструктивна діяльність» у криміналістиці, діяльність слід розуміти як форму активності людини, спрямовану на задоволення відповідних потреб. Фактично, реалізація реконструкції відбувається завдяки цілеспрямованій активності людини, яка спрямована на відтворення відповідних об'єктів, предметів або явищ. Діяльність є формою здійснення реконструкції. І байдуже, яку саме реконструкцію необхідно провести (ідеальну чи реальну), у кожному випадку формою реалізації реконструкції буде саме діяльність.

Другим кроком до вивчення реконструктивної діяльності є дослідження безпосередньо реконструкції. Реконструкція є загальнонауковим поняттям, це зумовлено тим, що фактично майже кожна галузь знань включає її у свою систему понять і методів пізнання. Дослідження реконструкції за допомогою філософських і психологічних підходів дасть можливість її розуміння з точки зору її сутності, призначення, психологічного ставлення до неї.

У філософії немає єдиного визначення терміна «реконструкція» через його багатозначність. Наскрізним поняттям у розумінні реконструкції з точки зору філософії є відтворення, проте залежно від сфери філософії, де застосовується реконструкція, змінюється й уявлення про неї.

Однією з точок зору є розуміння реконструкції з позицій історії філософії, тобто фактичного реконструювання відповідних знань, положень, поглядів, ідей, концепцій філософів минулого з метою їх застосування, враховуючи особливості, що характеризують сучасність. Так, філософ Дж. Дьюї (Dz. D'juı) розглядає реконструкцію здебільшого з точки зору історії і можливості застосування філософських надбань у сучасний час. Під час проведення реконструкції з точки зору історії філософії є необхідним вивчення і розуміння умов та факторів, що безпосередньо впливали на філософів минулого, погляди яких є об'єктом відтворення. Дж. Дьюї (Dz. D'juı) стверджує, що займатися реконструкцією – це інтелектуальна праця, що вимагає найширшої поінформованості як про зв'язки минулих систем з культурними умовами, в яких народилися їхні основні проблеми, так і знань про сучасну науку. Щоб реалізувати аспект інтелектуальної діяльності, необхідно постійно аналізувати цінності всього найновішого в наукових, технологічних і політичних напрямках найближчого минулого і сучасності, цінності, що склалися в донаукову, доіндустріально-технологічну та додемократичну епохи [7, с. 20].

Повне дослідження і розуміння умов та факторів, що впливали на мислителів, погляди яких є об'єктом, що реконструюється, є неможливим, а отже, й здійснення повного відтворення відповідних об'єктів неможливе. Розглядаючи особливості здійснення реконструкції з точки зору історії, необхідно зазначити, що німецький філософ К. Флаш (K. Flash), резюмуючи виступ К. Паначчіо (K. Panachchio), виділяє основні особливості проведення історико-філософського дослідження. По-перше, неможливо викласти твердження будь-якого філософа минулого його ж словами. Історик філософії говорить своєю мовою, навіть коли він цитує без змін філософа, що жив раніше. По-друге, неможливо мати справу з тим же самим змістом, який мав перед очима філософ минулого, навіть якщо ідеї, структури або зміст його мислення цілком належать світу об'єктивних і вічних цінностей і смислів. По-третє, метою будь-якого викладу філософських поглядів минулого є розміщення їх саме в історії філософії, а не у позачасовому просторі. По-четверте, ніколи не можна стверджувати, що певний виклад середньовічного філософського теоретизування є точним і вичерпним [8, с. 232].

Під час здійснення реконструкції можуть виникати певні взаємозаперечні положення, які необхідно узгодити, щоб здійснити найбільш повне відтворення

об'єкта, що реконструюється. Для реалізації зазначеного узгодження слід застосувати реконструктивну рефлексію. «Реконструктивна рефлексія як концептуальна основа та метод узгоджує конфліктуючі раціональні реконструкції. Реконструктивну рефлексію слід розуміти як метод, який на підставі аналізу онтологічних, гносеологічних та когнітивних засадових положень узгоджує конфліктуючі раціональні реконструкції історії філософії. Предметом реконструктивної рефлексії є раціональні реконструкції певного фрагмента історико-філософського процесу, причому цей метод актуалізується лише у разі, якщо відмінні раціональні реконструкції ідентичного історико-філософського матеріалу набувають конфліктуючого, тобто взаємозаперечувального відношення» [9, с. 101–102].

Реконструкцію також слід розглядати як метод вивчення відповідного об'єкта, причому цим об'єктом може бути не лише історія, а й певна подія, явище, предмет. Під реконструкцією слід розуміти особливий метод вивчення того, що відтворюється, або явища, яке становить інтерес для дослідника (історії, культури, події тощо). Реконструкція спирається, з одного боку, на аналіз та опис тексту того, що відтворюється, або проявів об'єкта, який реконструюється (відомостей, емпіричного матеріал), з іншого – на гіпотези про їх будову, функціонування або зміну. Існують три критерії правильності реконструкції, а саме: послідовність (логіка) руху в науковому предметі (теорії), який вибрано для пояснення; «мистецтво інтерпретації», тобто вміння у даному науковому предметі переконливо описати (прочитати) текст того, що реконструюється або прояв явища, яке реконструюється; можливість вирішити питання та задачі, заради яких відбувається реконструкція [10, с. 814].

Вагоме значення для відтворення відповідного об'єкта має логічна реконструкція. Основним завданням логіки є підтримка практики аргументації та оцінки заданих аргументів. Формальна логіка використовує формальні мови, щоб обійти труднощі, пов'язані зі складністю природної мови, як наслідок, з'явився розрив між логікою, з одного боку, і практикою аргументації, що здійснюється звичайною мовою, з іншого. Формальну логіку можна сприймати як центральну частину органону, який підтримує міркування у всіх сферах, включаючи міркування природними мовами. Результатом логічної реконструкції природного мовного аргументу, який ми можемо назвати реконструктором реконструкції природної мови, є аргумент, умови чи причини якого чітко викладені та умовиводи якого можна ефективно перевірити на правильність. Логічна реконструкція надає основу для подальшого аналізу та інтерпретації, особливо з приводу причин аргументів. Вона часто є незамінним інструментом для вирішення питань, що стосуються якості оригінального аргументу, але відповіді на такі запитання, як правило, не можна отримати простою оцінкою індивідуальної реконструкції. Зокрема, для оцінки причин зазвичай потрібен подальший аналіз мови автора, не в останню чергу шляхом логічної реконструкції відповідних частин контексту спірного аргументу [11].

У криміналістичному аспекті логічна реконструкція є корисною з точки зору її застосування у герменевтиці. Мета реконструкції як герменевтичного

методу – зробити доступними ресурси логіки та теорії аргументації (формальної) для інтерпретації текстів природної мови загалом та аргументів зокрема, як для підтримки процесу інтерпретації, так і для досягнення цілком чітких переказів. Реконструкція відрізняється від інших форм інтерпретації за призначенням тим, що мова інтерпретації, яка називається мовою реконструкції, є формальною мовою, тоді як мова інтерпретації, що називається мовою, яка реконструюється, є природною мовою. Мова інтерпретації, яку називають мовою відновлення, зазвичай містить дві різні мови опису, одну для природної мови, що реконструюється, та одну для формальної мови реконструкції [12].

Отже, дослідження реконструкції як методу криміналістики з точки зору філософії уможливорює розуміння сутності зазначеного поняття, та виокремлення його основної ознаки, а саме – відтворення. Існує декілька точок зору на розуміння реконструкції, починаючи від суто методу дослідження історії філософії до ототожнення її з історико-філософським дослідженням.

У криміналістиці слід розглядати реконструкцію як метод відтворення певних об'єктів, предметів та явищ. Беручи до уваги положення філософії, можна дійти висновку, що з метою найбільш ефективної реалізації реконструкції у криміналістиці також слід застосовувати реконструктивну рефлексію, яка має на меті узгодження конфліктуючих елементів реконструкції, виділення генезису явища, що дозволяє більш повно зрозуміти його сутність та призначення, та логічну реконструкцію, зокрема під час герменевтичного дослідження і тлумачення відповідних тестів.

У психології також не можна виділити чіткого однозначного визначення реконструкції. Це зумовлено тим, що хоча реконструкція і розглядається в контексті відтворення або оновлення, проте відбувається диференціація у розумінні значення цього поняття залежно від сфери, де воно застосовується.

Реконструкцію з точки зору психології можна розглядати як роботу, яка здійснюється за допомогою мислення. Тобто можна стверджувати, що реконструкція відбувається в ідеальному світі за допомогою думок. С. Л. Рубінштейн (S. L. Rubinshtejn) зазначає, що реконструкція як якісний аспект відтворення проявляється в різних формах (зміна плану, умовиводи і висновки, різного роду перестановки, зрушення та інші). При реконструкції виразно виявляється робота думки, що оперує у внутрішній взаємодії з мовою в процесі збереження та відтворення, і з повною доказовістю виявляється неможливість трактувати процес відтворення як продукт пам'яті, яка розуміється в сенсі окремої абстрактної функції. За своєю психологічною природою вона є перш за все результатом ненавмисної, але безумовно спрямованої роботи думки всередині відтворення. Реконструкція обумовлюється іншим центруванням змісту, пов'язаним насамперед з його переосмисленням; відому роль у перетворенні тексту оригіналу може грати емоційне ставлення особистості до матеріалу, що відтворюється. Реконструкція часто стимулюється самим текстом оригіналу – його смисловим змістом і мовним оформленням [13, с. 280].

У психології реконструкція також розглядається як метод, за допомогою якого досліджуються відповідні психологічні явища та процеси шляхом їх відтворення. На думку О. В. Киричука (О. V. Kyruchuka), реконструювання в психології застосовується як метод теоретичного дослідження психологічних явищ та полягає у змістовій та структурній перебудові явища, на яке спрямована дослідницька дія психолога. Відповідно виділяють змістову реконструкцію, яка оперує змістовими ознаками явищ, та структурну, спрямовану до формально-логічних ознак даних явищ. Предметом реконструювання можуть обиратися як психологічні явища, так і засоби їх пізнання: пояснювальні та методологічні принципи, теоретичні положення, методи та прийоми пізнання тощо. Поліфункціональність даного методу визначається не тільки різноманіттям його предметних адресатів, а й багатством технік, які можуть застосовуватися в межах методу. Вихідним моментом реконструювання є якісна диференціація «когнітивних просторів», яким належать досліджувані явища і стосовно яких дослідник має запровадити даний метод. Якщо обрані явища належать до одного або споріднених «когнітивних просторів», то можливе використання техніки «пряма реконструкція»; за умови різнорідних просторів дослідник застосовує опосередковану реконструкцію, але тут обов'язково обирається третє (узагальнене за змістом щодо перших двох) явище як опосередкована ланка [14, с. 58–59].

Для проведення реконструкції необхідно володіти даними про об'єкт, який підлягає відтворенню. Особа, яка проводить реконструкцію, фактично має змогу ознайомитися лише з тими даними про об'єкт, які існують на момент проведення реконструкції, а не даними, що існували в минулому. Т. В. Корнілова (Т. V. Kornilova) розглядає реконструкцію як метод, дослідження психологічної реальності. Психологічна реальність не може бути повністю репрезентована в фіксованих методиками показниках. Крім того, завжди залишається відкритим поле гіпотез про зв'язки показника з безліччю психологічних процесів або станів (рідко з одним). Головне – психолог може реконструювати, тобто подумки відтворювати, за допомогою показників, що знаходяться під наглядом чи фіксуються, ті психологічні процеси (або базисні змінні), які самі по собі недоступні спостереженню. Психолог стверджує, що психологічний експеримент є основним методом реконструкції неспостережуваних залежностей. У експериментальному факті надана саме неспостережна (не очевидна без використання цього методу) психологічна закономірність [15, с. 25]. Під реконструкцією психологічної реальності слід розуміти обговорення закономірностей стосовно психологічних процесів, явищ і форм їх регуляції, які самі по собі недоступні до спостереження, проте можуть відтворюватися за показниками психологічних методик, які знаходяться під наглядом та фіксуються (у рамках реалізації певних емпіричних методів дослідження) [16, с. 17].

У психології реконструкція також розглядається не як метод, за допомогою якого відтворюється об'єкт, явище або процес, що підлягає дослідженню, а як форма інтерпретації і навіть частина психоаналітичного процесу. К. С. Калми-

кова (Е. S. Kalmykova) розглядає реконструкцію як особливу форму інтерпретації і частину психоаналітичного процесу. Психоаналітик стверджує, що можна виділити два види правди: історичну і наративну. Під історичною правдою розуміється реальна подія, наприклад, народження наступної дитини, смерть когось із близьких, переїзд тощо. Під наративною правдою мається на увазі виклад історії життя особи, в якому в тій чи іншій мірі знаходяться причини і наслідки, проінтерпретовані події життя, завдяки чому стають зрозумілими властивості характеру особи. Визначаючи сутність реконструкції, ми маємо на увазі відновлення якоїсь іншої правди, а саме – психологічної. Якщо говорити про реконструкцію ранньої травми, то тут аналітик повинен уявити собі, сконструювати або реконструювати відчуття, почуття, фантазії та думки пацієнта, що мали місце при травматичній події, а потім запропонувати пацієнту цю реконструкцію. Важливо усвідомлювати, що реконструкція відновлює не подію життя, а подію психічного життя індивіда [17].

Реконструкція також є предметом вивчення юридичної психології. Саме юридична психологія розглядає реконструкцію в аспекті її використання у відносинах, що перебувають під правовим регулюванням. З точки зору юридичної психології, під реконструкцією слід розуміти відтворення подій або процесів, відновлення початкового (первинного) виду, стану, вигляду за залишками або іншими джерелами. Учені виділяють також матеріальну і розумову (уявну) реконструкцію [18, с. 705].

Повна реконструкція відповідного об'єкта неможлива, це зумовлено спрощенням, яке відбувається під час відтворення певного об'єкта. «Реконструкція завжди пов'язана зі спрощенням. Неможливо повністю відтворити який-небудь об'єкт чи явище у реальному світі чи свідомості. Це зумовлено тим, що у речах, які сприймає суб'єкт, постійно відбуваються зміни і, як наслідок, неможливо за допомогою реконструкції створити реальну чи ідеальну модель, яка повністю відповідає об'єкту, що реконструюється. Проте під час провадження юридичної діяльності повне відтворення не є необхідністю. Умовним ступенем повноти відтворення є наявність у моделі, що створюється в результаті реконструкції, всіх істотних ознак, які необхідні для здійснення відповідної діяльності» [19, с. 171].

Дослідження реконструкції як криміналістичного методу з точки зору психології дає змогу зрозуміти психологічну сутність реконструкції, яка розглядається як розумова діяльність, спрямована на дослідження певного процесу або явища, шляхом його відтворення. Для криміналістичного застосування реконструкцію слід розуміти як дію, спрямовану на відтворення відповідного об'єкта.

З криміналістичної точки зору також важливим є те, що об'єкт реконструюється враховуючи ті відомості про нього, які існують на момент проведення відтворення, а не відомості, які існували у минулому, як наслідок, повне проведення реконструкції неможливе. На повноту реконструкції також впливає той факт, що будь-які об'єкти, незалежно від того чи є вони реальними, чи ідеальними, постійно змінюються, що своєю чергою має наслідком неможливість повного відтворення відповідного об'єкта.

Висновки. Немає одностайного розуміння поняття реконструкції навіть у межах однієї галузі знань. Проаналізувавши різні підходи до тлумачення реконструкції, можна стверджувати, що наскрізною її характеристикою є саме відтворення.

Діяльність як другий елемент реконструктивної діяльності, є наскрізним елементом людського буття. Фактично, ключовою ознакою діяльності, що відмежовує її від дії та поведінки, є те, що діяльність спрямована на задоволення потреб людини шляхом зміни навколишнього світу. Діяльність має складну структуру, що зумовлена наявністю в ній як суб'єктивних, так і об'єктивних складових.

Дослідження реконструктивної діяльності як криміналістичного поняття з філософської та психологічної точки зору дає можливість зрозуміти сутність зазначеного виду діяльності. Основною ознакою реконструктивної діяльності є відтворення. Реконструкція завжди спрямована на відтворення певного об'єкта, предмета, процесу або явища. Саме реконструктивна діяльність уможливорює розслідування злочинів, оскільки фактично розслідування завжди пов'язане з ідеальним або реальним відтворенням подій кримінального правопорушення. Отже, подальше дослідження реконструктивної діяльності є актуальним.

Список літератури

1. Щербань С. П., Щедрін В. К., Заглада О. А. Філософія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : МАУП, 2004. 216 с.
2. Кремень В. Г., Пазиніч С. М., Пономарьов О. С. Філософія управління : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Знання України, 2007. 360 с.
3. Балашов Л. Е. Философия : учебник, 3-е изд., с исправлениями и дополнениями. Москва, 2009. 664 с.
4. Новейший философский словарь. 3-е изд., исправл. Минск : Книжный Дом. 2003. 1280 с.
5. Варій М. Й. Психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 288 с.
6. Сосновский Б. А. Психология : учебник для пед. вузов. Москва : Высшее образование, 2008. 660 с.
7. Дьюи Дж. Реконструкция в философии. Проблемы человека; пер. с англ., послесл. и примеч. Л. Е. Павловой. Москва : Республика, 2003. 494 с.
8. Флаш К. Как писать историю средневековой философии? *Логос*. 2009. № 4–5 (72). С. 224–246.
9. Руденко С. Історія української філософії: недескриптивна методологія дослідження. *Філософська думка*. 2013. № 5. С. 94–102.
10. Касавин И. Т., Лекторский В. А., Карпенко А. С., Колпаков В. А. и др. Энциклопедия эпистемологии и философии науки. Москва : «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2009. 1248 с.
11. Reinmuth F., Siegwart G., Tapp Ch. Theory and Practice of Logical Reconstruction: Anselm as a Model Case. *History of Philosophy & Logical Analysis*. 2014. Band 17. P. 13–21. URL: https://www.researchgate.net/publication/281062104_Theory_and_Practice_of_Logical_Reconstruction_-_Anselm_as_a_Model_Case_Introduction. (дата звернення: 07.07.2020).
12. Reinmuth F. Hermeneutics, Logic and Reconstruction. *History of Philosophy & Logical Analysis*. 2014. Band 17. P. 152–190. URL: https://www.researchgate.net/publication/281035932_Hermeneutics_Logic_and_Reconstruction. (дата звернення: 07.07.2020).

13. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. Санкт-Петербург : Питер, 2009. 713 с.
14. Киричук О. Основы психології. Київ : Либідь, 2006. 632 с.
15. Корнилова Т. В. Экспериментальная психология: Теория и методы : учебник для вузов. Москва : Аспект Пресс, 2005. 384 с.
16. Корнилова Т. В. Эксперимент и квазиэксперимент в психологии : учебное пособие. Санкт-Петербург : Питер-М, 2004. 254 с.
17. Калмыкова Е. С. Реконструкция психической травмы: восстановление связи времен и событий. *Журнал практической психологии и психоанализа*. 2003. № 3. URL: <https://psyjournal.ru/articles/rekonstrukciya-psihicheskoy-travmy-vosstanovlenie-svyazi-vremen-i-sobytyiy> (дата звернення: 07.07.2020).
18. Шепітько В. Ю. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. Харків : Право, 2018. Т. 20. 952 с.
19. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія : підручник. 3-тє вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2019. 288 с.

References

1. Shcherba, S.P., Shchedrin, V.K., Zahlada, O.A. (2004). *Filosofia*. Kyiv: MAUP [in Ukrainian].
2. Kremen, V.H., Pazynich, S.M., Ponomarov, O.S. (2007). *Filosofia upravlinnia*. Kyiv: Znannia Ukrainy [in Ukrainian].
3. Balashov, L.E. (2009). *Filosofija*. Moscow [in Russian].
4. *Novejsnij filosofskij slovar'*. (2003). Minsk: Knizhnyj Dom [in Russian].
5. Varii, M.J. (2009). *Psyhohohiia*. Kyiv: Tsentri ubovoi literatury [in Ukrainian].
6. Sosnovskij, B.A. (2008). *Psihologija*. Moscow: Vysshee obrazovanie [in Russian].
7. D'jui, Dz. (2003). *Rekonstrukcija v filosofii. Problemy cheloveka*. Moscow: Respublika [in Russian].
8. Flash, K. (2009). *Kak pisat' istoriju srednevekovoj filosofii? Logos – Logos. 4–5 (72), 224–246* [in Russian].
9. Rudenko, S. (2013). *Istoriia ukrainskoi filosofii: nedeskryptivna metodohiia doslidzhennia. Filosofska dumka – Philosophical thought, 5, 94–102* [in Ukrainian].
10. Kasavin, I.T., Lektorskij, V.A., Karpenko, A.S., Kolpakov, V.A. et al. (2009). *Jenciklopedija jepistemologii i filosofii nauki*. Moscow: “Kanon+” ROOI “Reabilitacija” [in Russian].
11. Reinmuth, F., Siegwart, G., Tapp, Ch. (2014). *Theory and Practice of Logical Reconstruction: Anselm as a Model Case. History of Philosophy & Logical Analysis, 17, 13–21*. URL: https://www.researchgate.net/publication/281062104_Theory_and_Practice_of_Logical_Reconstruction_-_Anselm_as_a_Model_Case_Introduction.
12. Reinmuth, F. (2014). *Hermeneutics, Logic and Reconstruction. History of Philosophy & Logical Analysis, 17, 152–190*. URL: https://www.researchgate.net/publication/281035932_Hermeneutics_Logic_and_Reconstruction.
13. Rubinshtejn, S.L. (2009). *Osnovy obshhej psihologii*. St. Peterburg: Piter [in Russian].
14. Kyrychuk, O. (2006). *Osnovy psyhohohii*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
15. Kornilova, T.V. (2005). *Jeksperimental'naja psihologija: Teorija i metody*. Moscow: Aspekt Press [in Russian].
16. Kornilova, T.V. (2004). *Jeksperiment i kvazijeksperiment v psihologii*. St. Peterburg: Piter-M [in Russian].
17. Kalmykova, E.S. (2003). *Rekonstrukcija psihicheskaj travmy: vosstanovlenie svjazi vremen i sobytij. Zhurnal prakticheskaj psihologii i psihoanaliza – Journal of Practical Psychology and Psychoanalysis, 3*. URL: <https://psyjournal.ru/articles/rekonstrukciya-psihicheskoy-travmy-vosstanovlenie-svyazi-vremen-i-sobytyiy> [in Russian].
18. Shepitko, V.Yu. (2018). (Vols. 1–2); Vol. 20. *Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia. Kryminalistyka, sudova ekspertyza, yurydychna psyhohohiia*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
19. Shepitko, V.Yu., Konovalova, V.O. (2019). *Yurydychna psyhohohiia*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

Нрыhorenko A. O., Postgraduate Student of the Department of Criminalistics, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: andreigrigorenko96@gmail.com ; ORCID 0000-0001-7563-3660.

Philosophical and psychological approaches to understanding reconstructive activity

The article examines the essence of reconstructive activity as a special type of activity that is of key importance for the pre-trial investigation of crimes. From the point of view of philosophical and psychological approaches the components of the researched concept, namely reconstruction and activity are considered. A separate study of these concepts from a philosophical and psychological point of view is necessary to understand their essence. The essence and place of reconstructive activity from the criminalistics point of view are considered. The study of reconstructive activity is quite relevant, because in fact this type of activity, through its main feature, namely reproduction, provides an opportunity to investigate a criminal offense, which in turn always occurs in the past against a person authorized to investigate a crime. The article analyzes different approaches to understanding reconstruction. There is no single point of view on understanding reconstruction, even within a single field of knowledge. From a philosophical point of view, reconstruction is usually considered from the point of view of the history of philosophy. That is, in the aspect of reproduction of philosophical ideas, theories, views, knowledge, etc., taking into account the conditions that influenced their origin and existence. From a psychological point of view, reconstruction is understood as the reproduction of certain objects, phenomena, objects, etc. in the human mind. It is established that the key feature of reconstruction, regardless of the approach of understanding is the reproduction of relevant objects, phenomena, objects, etc. The second element of the studied concept is activity. Different approaches to understanding the activity are analyzed. It is established that the key feature of the activity is that it is aimed at meeting human needs by changing the world around us. Regardless of the type of reconstruction that needs to be carried out by the person authorized to investigate the crime, it will always be implemented through activities, i.e. activities are a form of reconstruction. The article provides a definition of reconstructive activity.

Keywords: reconstructive activity; reconstruction; reconstructive reflection; activity; structure of activity.

Рекомендоване цитування: Григоренко А. О. Філософські і психологічні підходи до розуміння реконструктивної діяльності. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 151. С. 154–165. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.151.208161>.

Suggested Citation: Нрыhorenko, A.O. (2020). Filozofski i psykhologichni pidkhody do rozuminnia rekonstruktyvnoi diialnosti [Philosophical and psychological approaches to understanding reconstructive activity]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 151, 154–165*. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.151.208161> [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 16.07.2020 р.